

**Prof. Dr. Necati Demir-Arş. Gör. Özkan Aydoğdu,
Giresun İli ve Yöresi Ağızları: Tarih-Dil İncelemesi-
Metinler-Sözlük (Editör, Yrd. Doç. Dr. Erdoğan
Altınkaynak), Giresun Valiliđi Yayınları, Giresun
2009, 702 s., ISBN 978-605-378-026-7)**

Bahadır Güneş*

Giriş

Daha önce Trabzon, Ordu ve Tokat gibi Karadeniz Bölgesi ağızlarına dair çalışmalarını kitap hâline getiren Necati Demir, Arş. Gör. Özkan Aydoğdu ile hazırladığı *Giresun İli ve Yöresi Ağızları* adlı bu çalışmayla Türkiye'nin ve dolayısıyla Karadeniz'in önemli bir yöresine ait ağızları da akademik anlamda incelemiş bulunmaktadır.

Yazarlar tarafından verilen bilgiye göre, Giresun ili ve yöresine dair ilk çalışma Ahmet Caferođlu tarafından yapılmıştır; *Kuzeydođu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar*, TDK Yay., Ankara 1994. Bunun dışında Trabzon ağzı ile ilgili çalışmalar birkaç lisans tezinden ve Demir'in bazı makalelerinden ibarettir. Ancak Demir ve Aydoğdu tarafından ortaya konan bu eser, Giresun ili ve yöresinin tamamının incelendiği ilk akademik çalışma niteliğindedir.

Ömrünü Türk kültürüne adayan Prof. Dr. Şükrü Elçin'e ithaf edilen *Giresun İli ve Yöresi Ağızları* adlı bu çalışma genel itibarıyla *Giriş, Dil İncelemeleri, Metinler ve Sözlük* olmak üzere toplam dört bölümden oluşmaktadır. Yapılan açıklamaya göre, çalışmanın giriş ve sözlük bölümleri Demir; dil incelemeleri ve metinler ise Demir ve Aydoğdu tarafından hazırlanmıştır.

Çalışmanın *giriş* bölümü genel olarak Giresun ve yöresinin dil özelliklerinin şekillenmesinde etkili olan konuları içermektedir. Bu bölümde Giresun ve yöresinde Selçuklular öncesi Türklerden Oğuz Türklerine, dolayısıyla Cumhuriyetin kuruluşuna kadar geline sürece değinilerek yörenin etnik yapısı ve yöreye ait ağızların genel durumu hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca bu bölüm, coğrafyanın dili şekillendiren etkisi de göz önüne alınarak tarih, etnik yapı ve coğrafyanın kaynaşması ve bu kaynaşmanın dile yaptığı etkiyi ortaya koymaktadır.

Giriş bölümüyle birlikte değerlendirildiğinde çalışmanın ikinci kısmını

---

* Arş. Gör. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, TRABZON, bahadir.gunes@hotmail.com

oluşturan *Dil İncelemeleri*, yöreye ait ses ve şekil bilgisi araştırmalarını içermektedir. Bu bölüm, yazarların yaptığı derlemelerden hareketle oluşturulmuş, dil malzemesinin belirlenebilmesi için Giresun yöresine ait daha önce yapılmış çalışmalardan da yararlanılmıştır.

Bu bölüme dair dil incelemesi genel itibarıyla ses ve şekil bilgisi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yörenin ses bilgisi ile ilgili bilgilerin verildiği aşamada, sesler *ünlüler* ve *ünsüzler* olmak üzere iki kısımda değerlendirilmiştir. Şekil bilgisi ise yörede isimler, fiiller ve edatların kullanım özelliklerini içermektedir. Yapılan açıklamaya göre, dile ait incelemenin sağlığı açısından tereddüt edilen konularda “metin dışı” olmak üzere yöreden yeni derlemeler yapılmıştır.

Eserin üçüncü bölümünü yöreden derlenen *Metinler* oluşturmaktadır. Bu metinler; Giresun merkez, Çamoluk, Alucra, Şebinkarahisar, Dereli, Piraziz, Bulancak, Keşap, Yağlıdere, Espiye, Güce, Tirebolu, Doğankent, Çanakçı, Görele ve Eynesil ilçelerinden 1996–2008 yıllarında derlenmiştir. Bu bölümde, doksan iki metin yer almaktadır. Bahsedilen metinler; efsaneler, masallar, halk takvimleri, sayılı günler, maniler, ninniler, doğum gelenekleri, nişan gelenekleri, düğün gelenekleri, bayramlar, yörenin günlük yaşamıyla ilgili konular olmak üzere değişik konulardan ibarettir. Bu metinler konularına göre ayrılarak maddeler hâlinde sıralanmış, kaynak şahıslarla birlikte, metinlerin konusu yine maddeler hâlinde belirtilmiştir.

Çalışmanın son bölümünü oluşturan *Sözlük* kısmı, verilen bilgiye göre, metinlerde geçen kelimelerin yanında, yazarların yaptıkları soruşturmalar neticesinde elde edilen sözcükleri de içermektedir. Derlenen metinlerden alınan kelimeler numara verilmek suretiyle belirtilirken herhangi bir numara verilmeyen sözcükler, açıklamaya göre, soruşturmalar sonucunda elde edilenlerden ibarettir. Bu bölümde madde başı olarak yer verilen söz varlığının yazımında, yöreye ait söyleyişleri canlandırmak amacıyla transkripsiyon işaretlerinden yararlanılmıştır.

Prof. Dr. Necati Demir ve Arş. Gör. Özkan Aydoğdu, iletişim araçlarının sözlü kültür ürünlerini hızlı bir şekilde değiştirdiği günümüzde Giresun ve yöresinin dil malzemesini derleyerek önemli bir boşluğu doldurmaya çalışmışlardır. Söz konusu çalışma, dil incelemesi ile ortaya konulan tespitlerden öte malzemenin ortaya konması bakımından da manidardır. Bu malzeme, halk bilimi, kültür tarihi alanında yapılacak çalışmalara kaynak sağlayacak veriler sunması sebebiyle de önemlidir.

Bu kitap, Giresun valiliğinin hayata geçirdiği “Giresun ve İlçeleri Alan Taraması, Yazılı Maddi ve Sözlü Kültür Ürünlerinin Kayda Alınması Projesi” kapsamında yapılan derlemeler ve değerlendirmeler neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu sebeple Giresun Valiliğini, Vali Sayın Mustafa Taşkesen’in şahsında tebrik eder, Türk kültürünün araştırılması konusunda benzer çalışmalara örnek olmalarını dileriz. Kitabı yayına hazırlayarak projeyi kısmen hayata geçirmiş olan yazarları da tebrik ederiz.